

Olga Łodyga

Indywidualizacja nauczania w edukacji na odległość

Jedną z zalet edukacji na odległość jest indywidualizacja nauczania. Indywidualizacja procesu edukacyjnego polega na dostosowaniu zakresu, intensywności, tempa i poziomu nauki do możliwości i oczekiwań poszczególnych uczniów.

Indywidualizacja to cecha, której często brakuje w nauczaniu tradycyjnym, gdyż nauczyciel mając grupę 30 uczniów na lekcji w klasie szkolnej ma problem z dostosowaniem zajęć do poziomu i oczekiwań wszystkich uczniów. W związku z tym, można przyjąć założenie, że indywidualizacja nauczania stanowi jedną z ważnych zalet zdalnej edukacji.

Do czynników, które posiadają znaczenie w procesie indywidualizacji nauczania na odległość należą:

1. Na etapie projektowania kursu (materiałów do zdalnej edukacji) musimy odpowiednio przygotować materiały, w tym celu należy określić kto będzie odbiorcą kursu (sposób zaprojektowania kursu, czyli interfejs oraz używane w kursie słownictwo muszą być dostosowane do odbiorcy kursu), jakie są cele kursu (dobór treści kursu musi umożliwiać realizację celów szkoleniowych), jakie zadania musi wykonać uczeń, aby zaliczyć kurs i w jaki sposób będziemy to sprawdzać (jaki procent materiału musi zaliczyć uczeń, jakie zadania musi wykonać, w jaki sposób będzie sprawdzany końcowy poziom wiedzy ucznia).
2. Wyjściowy poziom wiedzy – warto pamiętać o tym, że uczniowie rozpoczynając naukę na dowolnym poziomie kształcenia posiadają inny zasób wiedzy i umiejętności, w związku z tym należy treści materiałów lekcyjnych przygotować w taki sposób, aby proces nauczania był dostosowany do zróżnicowanego poziomu wiedzy uczniów. Dobrym rozwiązaniem jest przygotowanie materiału szkolenia w formie: treści podstawowej oraz dodatkowej, uzupełniającej (przeznaczonej dla uczniów bardziej zainteresowanych tematem). Innym sposobem jest stosowanie pretestów (sprawdzających poziom wiedzy) i na

- podstawie uzyskanych wyników przydzielana jest przez system indywidualna ścieżka nauki dla ucznia (czyli uczeń uzyskuje dostęp do nowych tematów, natomiast nie dostaje dostępu do tematów, które wcześniej poznał i zaliczył w czasie rozwiązywania testu).
3. Tempo i sposób nauki – każdy uczeń posiada swoje indywidualne tempo uczenia się i zapamiętywania informacji oraz własny sposób pracy z materiałem do opanowania (szybkie lub wolne zapamiętywanie nowego materiału, konieczna liczba powtórek, systematyczna lub niesystematyczna nauka). Tutaj istotna jest rola nauczyciela, aby dostosował udostępnianie kolejnych modułów kursu do systemu pracy i poziomu zdolności ucznia.
  4. Rodzaj komunikacji nauczyciela z uczniami – komunikacja synchroniczna (komunikacja odbywa się w czasie rzeczywistym) lub asynchroniczna. Platforma umożliwia korzystanie z różnych narzędzi komunikacji, więc warto aby nauczyciel stosował kilka z nich, jednocześnie uwzględniając możliwość komunikacji synchronicznie i asynchronicznie. W ten sposób dajemy uczniom możliwość skorzystania z tych sposobów komunikacji, które są dla danego ucznia najbardziej przyjazne (np. w sytuacji, gdy uczniowie natrafią na jakiś problem to jeden z uczniów będzie wolał przedyskutować go w grupie w czasie rzeczywistym na czacie, natomiast inny umieści pytanie na forum problemowym, aby poznać rozwiązania zaproponowane przez nauczyciela i innych uczniów, natomiast trzeci uczeń napisze e-mail do nauczyciela). Istotne jest, aby uczniowie mieli możliwość skorzystania z najwygodniejszej dla każdego nich formy komunikacji.
  5. Sposób przekazywania informacji – w tym aspekcie istotne jest, aby treści przekazywane były w różnej formie (jako: tekst, grafika, pliki dźwiękowe, animacje, filmy, ćwiczenia i testy). Często stosuje się materiały multimedialne (np. ilustracje, zdjęcia, animacje, filmy), które są uzupełnieniem tekstu w celu uzyskania większej siły zapamiętania informacji oraz możliwość przesłania informacji za pomocą różnych kanałów percepcji (wzrok, słuch) oraz pobudzenie wyobraźni i kreatywności ucznia.

6. Podejście do motywacji – kwestia motywacji jest bardzo ważna w procesie uczenia się, gdyż warto pamiętać o tym, że uczniowie o wysokiej motywacji wewnętrznej nie potrzebują wzmocnienia i uwagi zewnętrznej, natomiast uczniowie o niskiej motywacji potrzebują wzmocnienia ze strony nauczyciela. Dlatego nauczyciel powinien monitorować pracę uczniów, ich aktywność na platformie, realizację ćwiczeń i testów, aby reagować i indywidualnie wspomagać aktywność uczniów, którzy potrzebują dodatkowej motywacji.
7. Dobowy rytm życia człowieka – także ma wpływ na przyswajanie wiedzy, więc warto wszelkie zajęcia synchroniczne na platformie dostosować do różnych uczniów („sowy” i „skowronki”). W czasie aktywności grupy na platformie można zauważyć indywidualne preferencje w zakresie czasu nauki poszczególnych uczniów. W związku z tym warto pamiętać, o tym aby nauczyciel był dostępny na platformie w różnych dniach, dzięki temu będą mogli się kontaktować z nim wszyscy uczniowie.
8. Oczekiwany końcowy poziom wiedzy – warto zwrócić uwagę na oczekiwania uczniów odnośnie zasobu wiedzy, jaki zamierzają wynieść po zakończeniu kursu (uzyskać podstawowe informacje czy szeroką wiedzę z danego przedmiotu). W sytuacji, gdy nauczyciel jest zorientowany odnośnie tego, co uczniowie zamierzają wynieść z kursu łatwiej będzie mógł dostosować proces nauki do oczekiwań uczniów (np. poprzez udostępnienie dodatkowych zadań uczniom, którzy zamierzają bardziej gruntownie poznać temat przedstawiony na szkoleniu).